Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunnalle

Lisävastine
26.11.2024

VN/1/2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydentävä vastinepyyntö

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI TYÖVOIMAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN JA VALMIUSLAIN MUUTTAMISESTA (HE 120/2024 VP)

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa täydentävästä vastinepyynnöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö on toimittanut työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 19.11.2024 vastineen hallituksen esityksestä eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 120/2024 vp) annetuista asiantuntijalausunnoista.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle perustuslakivaliokunnan (PeVL 55/2024 vp— HE 120/2024 vp) lausunnon johdosta lisävastineenaan seuraavaa.

Palkkatuki

Perustuslakivaliokunta arvioi palkkatukeen ehdotettuja muutoksia perustuslain 18 §:n 2 momentin, 6 §:n ja 121 §:n näkökulmasta. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, ettei ehdotettu sääntely muodostu ongelmalliseksi minkään edellä mainitun säännöksen kannalta. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, ettei sillä ole palkkatukea koskevien muutosehdotuksien osalta perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta lisättävää aiemmin hallituksen esityksessä ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle toimitetuissa lausunnoissa todettuun nähden.

Valmiuslaki

Perustuslakivaliokunta arvioi valmiuslakiin esitettyjä muutoksia perustuslain 73 §:n näkökulmasta ja totesi, etteivät esitetyt muutokset laajenna valmiuslaissa tehtyjä poikkeuksia perustuslaista ja ne voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta arvioi lisäksi, että työnvälityspakkoa ja työmääräyksen antamista koskevaa lainsäädäntövaltaa on arvioitava, kuten Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnossa on esitetty. Tällä perusteella valiokunta arvioi, että lainsäädäntövalta esitettyjen muutoksien osalta on valtakunnalla ja Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan viranomaisten välinen toimivallanjako hallintoasioissa (hallintovalta) vastaa Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991, itsehallintolaki) mukaan lainsäädäntö-

vallan jakoa lukuun ottamatta 23 ja 30 §:ssä lueteltuja poikkeuksia ja lisäyksiä. Valiokunta totesi myös, että valmiuslain 91 ja 97 §:n ehdotetut muutokset toimivaltaisesta viranomaisesta Ahvenanmaan maakunnassa eivät vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen. Valiokunta totesi lisäksi lausunnossaan, että valmiuslakia sovelletaan Ahvenanmaan maakunnassa viitaten omiin aikaisempiin lausuntoihinsa.

Edellä mainittujen osalta työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole lisättävää perustuslakivaliokunnan lausuntoon, sillä lausunto on hallituksen esityksen ja aikaisemmin toimitetun vastineen kanssa yhdenmukainen.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että valmiuslain soveltamiseen Ahvenanmaalla voi kuitenkin liittyä käytännöllisiä ongelmia. Valiokunta nosti tähän liittyen lausunnossaan esille käsityksensä siitä, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tulisi varmistua, että valmiuslaissa nyt säädettäväksi ehdotettua voidaan tosiasiallisesti myös soveltaa asianmukaisesti Ahvenanmaan maakunnassa. Soveltamisessa tulee valiokunnan mukaan ottaa huomioon myös se, että Ahvenanmaan maakunta on yksikielisesti ruotsinkielinen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että esityksessä ehdotetaan, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) olisi työvelvollisuusrekisterin yhteisrekisterinpitäjä sekä perustaja – rekisterin osalta nykytilan soveltaminen saatettaisiin samalla lainsäädännön tasolle. KEHA-keskuksella on siis jo liittymäpintaa työvelvollisuutta koskeviin asioihin ja osaltaan tämän vuoksi valmiuslakitehtäviä Ahvenanmaan maakunnassa ehdotetaan valtakunnan viranomaisista juuri heille, vaikkakaan KEHA-keskus ei vastaa työnvälityksestä normaalioloissa Ahvenanmaalla. Yhteisrekisterinpitäjyys sekä rekisterin perustamistehtävä kuitenkin tukisivat myös esitettyjen tehtävien hoitamista Ahvenanmaan maakunnassa poikkeusoloissa. Kokonaisuuden kannalta on myös otettava huomioon, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) tarkoitetut työvoimaviranomaiset eivät ole valtakunnan viranomaisia.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja KEHA-keskuksen välisessä tulossopimuksessa on ollut tarkoitus sopia KEHA-keskuksen valmiuslain mukaisten tehtävien asianmukaisesta hoitamisesta. Tarvittaessa tulossopimuksen jatkovalmistelussa voidaan sopia täsmentävästi valmiuslaissa KEHA-keskukselle säädettyjen tehtävien hoitamisesta tulevaisuudessa. Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa tulossopimuksen toteutumista, joten tämän perusteella voitaisiin varmistaa, että KEHA-keskus pystyisi myös tosiasiallisesti hoitamaan Ahvenanmaan maakunnassa heille ehdotetut valmiuslaissa säädetyt tehtävät.

KEHA-keskuksen tulee valtion viranomaisena noudattaa jo nykyisin kielilakia (423/2003) toiminnassaan. Tämän perusteella KEHA-keskuksen tulee jo nykyisin hoitaa tehtäviään myös ruotsin kielellä. Tältä osin valmiuslakiin ehdotetut muutokset eivät muuttaisi tilannetta.

Työ- ja elinkeinoministeriö nostaa myös esille, että valmiuslakiin ehdotettavat muutokset mahdollistaisivat myös valmiuslakitehtävien siirtämisen itsehallintolain 32 §:ssä tarkoitetulla sopimusasetuksella (viitaten perustuslakivaliokunnan lausuntoon) Ahvenanmaan maakunnan viranomaiselle, jos tämä katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi. Itsehallintolain 32 §:n mukaisella sopimusasetuksella tehtäviä voidaan siirtää vain valtakunnan viranomaisilta. Sopimusasetus ja sen sisältö kuitenkin valmisteltaisiin

erikseen, jos sopimukseen päästäisiin valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä.

Laati: Johtava asiantuntija Ville Heinonen ja erityisasiantuntija Riku Hurme